

Molnár Pál

Bata János, a kisebbségvédő

„A kétkedés, a cinizmus és a rosszakarat az Aracs megjelenésétől kezdve jelen van a délvidéki, mára liberális eszméket valló, de lelkükben jugoszláv kommunis-táknak meg-maradt, magukat és egymást csúcsértelmiséginek beállító, közízlést, közgondolkodást és politikát formáló vezetőrétegben, amely néha arcát adva, néha a titokzatos ismeretlenség homályából parancsokat osztogatva próbálja meg el- és megfojtani a Délvidék szabad szellemi műhelyének hangját” – írta öt évvel ezelőtt az Aracs ötvenedik számának vezércikkében a főszerkesztő: Bata János író, költő, műfordító, közprózaíró, a délvidéki magyarság közéleti folyóiratának vezetője.

Bata János egész tevékenysége, de talán nem túlzás, ha azt mondom: az egész élete: kisebbségvédelem. És az lesz a jövőben is, hiszen jó korban lévő, 55 éves újságíróról szól a laudáció. Szülőföldjét soha nem hagyta el, erejéhez, tudásához és jó humorához híven igyekezett mindig a közösséget szolgálni, a közösségnek valamit visszaadni abból, amit tőle, tőlük kapott: a tudás mellett életkedvet és derűt is.

33 éve, szülőfalujában, Horgoson oktatja a helyi kisdíjakokat, és az átadott tananyag mellett nevelni is nevelte őket – manapság egykori tanítványai a jelenlegi diákjainak szülei, neki pedig munkatársai az iskolában.

A nyolcvanas évek első felétől, amióta közéleti szereplést vállalt, mindig a délvidéki magyarság, tehát jelen helyzetben a kisebbség érdekében szólalt – és szólal – meg, ezeknek írásos dokumentumai délvidéki, valamint magyarországi folyóiratokban nagy terjedelemben olvashatók, és tanulmányozhatók lesznek a jövőben is.

2001-ben egyik alapítója volt az Aracsnak, a délvidéki magyarság közéleti folyóiratának, s ennek a kiváló magyar szellemi műhelynek 2011 óta főszerkesztője. Ugyanabban az évben létrehozta az Aracs Alapítványt, amely a folyóiratot kiadja, rendezvényeket szervez, és könyveket is megjelentet. Az Aracsban a Balassi-kardos költőtől a Széchenyi-díjas művészettörténészen, az ausztrál állami díjas magyar újságírón át az ötven éve hazánkban élő lengyel publicistáig seregnyi kiváló értelmiségi jelentet meg fontos és jól megformált gondolatokat: azaz igazi nemzeti szellemi műhely a folyóirat.

Bata János szervezésében járt először a Délvidéken a Barcsay mester és tanítványai című vándorkiállítás, ő vonzotta a Délvidékre a *Hitel* című folyóirat szerkesztőit, Wittner Mária forradalmárt, Juhász György tevékeny nemzetszervezőt – aki nemrégiben elhunyt –, valamint Benedikty Tamást és Domonkos Lászlót, akiknek föllépését az államhatárokon átívelve, de a nemzethatárokon belül maradva Szegeden is megszervezte. A szabadkai *Életjel* Csáth Géza Művészetbarát Kör irodalmi estjeit nem csak Szegedre, de Székesfehérvárra is eljuttatta.

Publikált nagyszámú folyóiratban és lapban az egri *Agriától* a *Hitelen*, a *Kapun*, a

Kortárson, a *Magyar Naplón*, a *Políszon* át az *Új Symposionig*. Eddigi – hangsúlyozot-
tan: eddigi – nagyobb munkái között említendő a *Te-leírt világ* című antológiában vál-
lalt társszerzői szerep, a fiatal magyar költők antológiája még Jugoszláviában jelent meg.

Kövé vált altatódal – válogatás Stevan Raičković költeményeiből – e fordításkötet
társszerzője, még mindig a nyolcvanas években. És vannak még szavak – ezzel a cím-
mel vers- és prózagyűjteményt adott ki részben magyar állami támogatással. *Dicstelen*
ezred-vég címmel zenés szomorújátékot alkotott, ezt a *Napút* adta ki 18 évvel ezelőtt.

Beim Schein der Kometen / Üstökösök fényénél – Válogatás a XX. század osztrák
költészetéből. Ezt a kétnyelvű verses- és fordításkötet, többek közt azért tudta megal-
kotni, mert egyik szakmája német nyelvtanár. Határok szabdalta közérzet címmel az
Aracs folyóirat írásából tett közkinccsé antológiát 2004-ben.

A székesfehérvári Prohászka Kiadó is közkinccsé tette egy kétnyelvű gyűjtemé-
nyét, Erika Mitterer vallásos költeményeiből állt össze a válogatás *Das Sichere – A*
bizonyosság címmel, ez nyolc évvel ezelőtti teljesítménye. Saját válogatott verseit
Megkopott táj címmel az idén Horgoson jelentette meg.

Életének legfontosabb kincsei természetesen a gyerekek, az ez idő szerint 55
éves újságíró, irodalmár a feleségével, Bata Faragó Katalinnal három gyermeket
nevelt föl: Zsuzsát, Ágneszt és Jánost. Diplomáját az Újvidéki Bölcsészettudományi
Kar Német Nyelv és Irodalom Tanszékén szerezte.

Tagja a Magyar Írószövetségnek. Fordítói tevékenysége nem korlátozódik a né-
met nyelvre: angol, szerb és horvát nyelvről és nyelvre is fordít – szükség szerint.

Ami szorosan újságírói múltját, jelenét és jövőjét illeti: 1989-ben egy ideig az *Új*
Symposion világirodalmi rovatának a szerkesztője volt, 2001-ben – mint említő-
dött – az *Aracs* egyik alapító szerkesztője. 2009 óta a székesfehérvári *Vár* irodal-
mi, közéleti folyóirat munkatársa.

Én magam a világhálón léptem vele kapcsolatba 3 évvel ezelőtt, személyesen ma ta-
lálkoztunk először. Nem lehet véletlen, hogy kinek a közvetítésével, ezért kimondom
a nevet: Prokopp Mária művészettörténész professor emerita hozta létre az ismeretsé-
get, és e kapcsolat révén kiderült: sok közös ismerősünk van, csupa olyan ember, akik-
kel egy oldalon serénykedünk – ahogy mondani szokás – az eszmebarikádokon.

Bata János eddig jó néhány civil elismerést kapott, ezek közül kettőt emelek
ki: 2014-ben a Magyar Páneurópa Unió Eötvös József Sajtódíját vehette át, 2018-
ban a Bethlen Gábor Alapítvány Teleki Pál Érdemérmét kapta meg, mégpedig a
magyarságért tett szolgálatáért. Most szélesedik a szellemi kör, hiszen az európai
szellemiségű újságírói tevékenységéért veheti át, huszonegyediként a polgári ér-
térendű magyar újságírók díját, az Európa-érmet.

(Elhangzott 2018. november 22-én Budapesten, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem
dísztermében, a 2018. évi Európa-érem átadásakor)